Strategaethau Asesu

Dyfarniadau, Tystysgrifau a Diplomâu mewn Ymarfer Gwaith Ieuenctid (Lloegr) ac Ymarfer Gwaith Ieuenctid (Cymru)

Lefel 2 a Lefel 3

Fersiwn Terfynol Mawrth 2020

Cyflwyniad

Mae Pwyllgor Safonau Addysg a Hyfforddiant Cenedlaethol Asiantaeth Ieuenctid (ETS) Cymru ac ETS Lloegr yn gyfrifol am ddatblygu a chymeradwyo cymwysterau gwaith ieuenctid yng Nghymru a Lloegr yn seiliedig ar y Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol mewn partneriaeth â Chyrff/Sefydliadau Dyfarnu (AO/Bs)[1]. Mae ETS Cymru ac ETS Lloegr wedi datblygu strategaeth asesu ar gyfer pob Sefydliad/Corff Dyfarnu sy'n dyfarnu cymwysterau Ymarfer Gwaith Ieuenctid a Ymarfer Gwaith Ieuenctid (Cymru). Mae'r strategaeth asesu hon yn gosod disgwyliadau safonedig a chyson o ran sicrhau ansawdd ar gyfer AO/Bs.

Datblygwyd y strategaeth drwy ymgynghori â'r sector Ieuenctid a Chymunedol a thrwy gytundeb gyda AO/Bs. Mae'n darparu egwyddorion cyffredinol i'r AO/Bs eu defnyddio ac mae'n ymdrin â'r canlynol:

- sut y cyflawnir y gwaith o reoli ansawdd asesu yn allanol;
- diffiniad o'r agweddau hynny ar y safonau y mae'n rhaid eu hasesu bob amser drwy berfformiad yn y gweithle;
- i ba raddau y gellir defnyddio amodau gwaith ffug i asesu cymhwysedd;
- gofynion arbenigedd galwedigaethol ar gyfer hyfforddwyr ac aseswyr a'r rhai sy'n darparu'r gwaith o sicrhau ansawdd.

Mae'r strategaeth yn cyd-fynd â'r gofynion rheoleiddiol y mae'n rhaid i AO/Bs eu bodloni wrth ddyfarnu cymwysterau fel sy'n ofynnol gan Cymwysterau Cymru a Swyddfa Rheoleiddio Cymwysterau ac Arholiadau (Ofqual) yn Lloegr.

Mae ETS Cymru ac ETS Lloegr yn gweithio mewn partneriaeth â'r AO/Bs i fodloni eu disgwyliadau sicrhau ansawdd o ran cymwysterau Ymarfer Gwaith Ieuenctid Lefel 2 a 3. Mae rhagor o arweiniad a chymorth ar gael ar gais.

1. Unedau asesu sy'n seiliedig ar wybodaeth

Mae ETS Cymru ac ETS Lloegr, sefydliadau sy'n seiliedig ar y sector a AO/Bs wedi datblygu cymwysterau lefel 2 a lefel 3 Ymarfer Gwaith Ieuenctid ac Ymarfer Gwaith Ieuenctid (Cymru), sy'n seiliedig ar wybodaeth a dysgu cymhwysedd, sy'n galluogi gweithwyr ieuenctid i weithio'n effeithiol yn y sector. Mae'r cymwysterau'n seiliedig ar y Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol ar gyfer Gwaith Ieuenctid (2012).

Bydd dulliau asesu ar gyfer yr unedau sy'n seiliedig ar wybodaeth yn cael eu datblygu gan AO/Bs sy'n gymesur â lefel ac ehangder yr wybodaeth. Dylen nhw ddefnyddio adnoddau'n effeithiol a chael eu cyd-destunoli i arferion yn y gweithle.

Uned seiliedig ar wybodaeth yw Theori Gwaith Ieuenctid a rhaid ei hasesu yn unol â hynny.

2. Unedau asesu sy'n seiliedig ar gymhwysedd

Mae'r Strategaeth Asesu yn ei gwneud yn ofynnol i'r AO/Bs roi manylion i ETS Cymru ac ETS Lloegr ar bob un o'r pethau a restrir isod:

[1] Defnyddir yr acronym AO/Bs drwy gydol y ddogfen hon i ddisgrifio Sefydliadau Dyfarnu yn Lloegr a Chyrff Dyfarnu yng Nghymru

Sicrhau ansawdd

Pennir union broses ac amlder y gweithgareddau sicrhau ansawdd, gan gynnwys ymweliadau, yn dilyn asesiad risg gan y AO/Bs. Lle bo'n bosibl, dylai AO/Bs hyrwyddo i'r canolfannau y gwerth o gylchdroi'r unigolion hynny sy'n ymgymryd â sicrhau ansawdd yn fewnol i annog safoni, annibyniaeth asesu a rhannu arferion da.

Asesu risg

Dylai AO/Bs feddwl am asesiad risg yn eu canolfannau ynglŷn ag ansawdd a chysondeb asesu. Dylai AO/Bs sicrhau bod asesiad risg wedi cael ei gynnal ar gyfer pob canolfan gymeradwy a bod mecanweithiau priodol ar waith i sicrhau bod yr asesiad yn ddibynadwy.

Cyfarfodydd sefydliadau/cyrff dyfarnu

Bydd ETS Cymru ac ETS Lloegr yn trefnu cyfarfodydd blynyddol gyda AO/Bs, gyda'r nod o nodi a rhannu arferion da a hyrwyddo cysondeb. Gallai hyn gynnwys edrych ar y defnydd o efelychiadau a thystiolaeth o wybodaeth.

3. Asesu yn y gweithle

Mae'r Strategaeth Asesu yn seiliedig ar yr egwyddorion sy'n sail i asesu cymhwysedd:
- y gweithle yw'r prif leoliad asesu;
- bydd y brif ffynhonnell dystiolaeth yn dod o weithgareddau a chynnyrch sy'n digwydd yn naturiol yn y gweithle, a gynhyrchir o dan amodau gwaith arferol.

Dylai **tystiolaeth asesu**, lle bynnag y bo modd, fod yn gyfannol. Mae hyn yn golygu, yn hytrach na chasglu darnau unigol o dystiolaeth ar gyfer pob maen prawf asesu, y dylai dysgwyr gasglu tystiolaeth i ddangos gwybodaeth, dealltwriaeth a chymhwysedd:
- ar draws unedau sy'n cysylltu â'i gilydd yn naturiol;
- lle bo angen hunanwerthuso a gweithio gydag eraill, gellir casglu'r dystiolaeth yng ngofynion arferol y gweithle;
- bydd tystiolaeth perfformiad yn cael ei chasglu, lle bynnag y bo modd, o dystiolaeth sy'n digwydd yn naturiol a gesglir yn y gweithle;
- rhaid i'r dystiolaeth fod yn ddilys, yn gyfredol, yn ddigonol, ac yn addas i'r diben.

Gellir casglu tystiolaeth am y gweithle yng nghyd-destun cyflogaeth amser llawn, rhan amser, achlysurol neu waith gwirfoddol. Gellir hefyd asesu mewn 'lleoliad gwaith' (sef, dysgwyr amser llawn a leolir mewn amgylchedd gwaith am gyfnod priodol o amser neu'n rheolaidd).

4. Defnyddio efelychiad

Dan amgylchiadau eithriadol, caniateir defnyddio efelychiad o dan nifer o amgylchiadau i asesu cymhwysedd:
- lle mae uned yn seiliedig yn bennaf ar wybodaeth sylfaenol ond y gellir ei chyd-destunoli i'r gweithle mewn cymhwyster cymhwysedd;
- lle gall diffyg cyfle i asesu yn y gweithle fod yn rhwystr i ddysgwr rhag cael neu ennill Dyfarniad, Tystysgrif neu Ddiploma mewn Ymarfer Gwaith Ieuenctid neu Ymarfer Gwaith Ieuenctid (Cymru);

- pan fydd addasiadau penodol ar gyfer dysgwr penodol yn atal mynediad i'r gweithle neu i weithgareddau sydd wedi'u cynllunio i asesu'r dysgu;
- lle gall fod materion yn ymwneud â chyfrinachedd / diogelu pobl ifanc.

Pan ddefnyddir efelychiad, dylid ei ddylunio i sicrhau'r canlynol:
- mae'n ofynnol i'r dysgwr ddefnyddio deunyddiau a, lle bo'n berthnasol, dod o hyd i gyfarpar sy'n cael ei ddefnyddio yn y gweithle;
- bod y ganolfan yn darparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad i'r dysgwr yn unol â'r hyn a fyddai'n cael ei ddarparu yn y gweithle yn y cyd-destun penodol;
- mae'r amgylchedd a'r sefyllfa ffisegol yn atgynhyrchu amgylchedd y gweithle lle defnyddir y sgiliau;
- mae pobl eraill y mae'r dysgwr yn rhyngweithio â nhw wrth gyflawni'r gweithgaredd a aseswyd yn ymddwyn fel y 'cymeriad' ar gyfer y sefyllfa dan sylw.

Ni ellir asesu unedau ymarfer seiliedig ar waith drwy efelychiad.

5. Arbenigedd galwedigaethol hyfforddwyr, aseswyr a'r rhai sy'n sicrhau ansawdd

Mae ETS Cymru ac ETS Lloegr yn cydnabod rôl hanfodol hyfforddwyr, aseswyr a'r rhai sy'n sicrhau ansawdd o ran cynnal cywirdeb cymwysterau galwedigaethol. Rhaid i AO/Bs a rhanddeiliaid eraill fod â hyder yng ngweithrediadau a phenderfyniadau hyfforddwyr, aseswyr a'r rhai sy'n sicrhau ansawdd.

Ar gyfer canolfannau presennol, cyfeiriwch hefyd at adran 7 y broses bontio.

Rhaid i **hyfforddwyr**:
- fod yn ymarferydd Gwaith Ieuenctid gyda Chymhwyster Proffesiynol JNC, ar ôl dilyn cymhwyster proffesiynol cydnabyddedig mewn gwaith ieuenctid fel y nodwyd gan NYA neu ETS Cymru[2] ar gyfer cyflwyno unedau *Theori Gwaith Ieuenctid ac Ymarfer seiliedig ar Waith*;
- ar gyfer cyflwyno unedau *Theori Gwaith Ieuenctid ac Ymarfer Seiliedig ar Waith*, rhaid cael o leiaf dair blynedd o brofiad ymarfer;
- ar gyfer unedau gorfodol eraill, rhaid meddu ar gymhwyster Lefel 3 o leiaf mewn Ymarfer Gwaith Ieuenctid (JNC) gyda thair blynedd o brofiad ymarfer o leiaf, gyda phrofiad gwaith maes yng nghyd-destun gwaith ieuenctid, gwaith cymunedol, addysg gymunedol neu'r sector cymunedol gwirfoddol a/neu brofiad perthnasol ehangach ar draws y sector ieuenctid a chymunedol mewn swyddogaeth a gydnabuwyd gan JNC/ETS yn ystod y 3 blynedd diwethaf;
- dylai'r unedau sy'n weddill gael eu cyflwyno gan ymarferwyr profiadol sydd ag arbenigedd yn y maes pwnc;
- bod â dealltwriaeth gadarn o'r Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol ar gyfer Gwaith Ieuenctid;
- bod â dealltwriaeth gadarn o'r gofynion ar gyfer asesu o fewn Swyddfa Rheoleiddio Cymwysterau ac Arholiadau(Ofqual)/Cymwysterau Cymru;
- gallu dangos tystiolaeth o ddatblygiad proffesiynol parhaus, gan gynnwys gweithgareddau gwaith maes,[3] yn ystod y 3 blynedd diwethaf.

---

[2] Mae rhestr gyfredol o'r holl gymwysterau JNC cydnabyddedig yng Nghymru a Lloegr ar wefan NYA www.nya.org.uk a gwefan ETS Cymru www.ets.wales

[3] Gallai hyn gynnwys, er enghraifft, ymarfer gwaith ieuenctid, goruchwylio ymarferwyr neu ddarparu hyfforddiant.

Hefyd yng Nghymru, rhaid i hyfforddwyr fodloni'r canlynol:

- meddu ar gymhwyster addysgu/cyflwyno dysgu cydnabyddedig a/neu brofiad o gyflwyno dysgu;
- wedi cofrestru gyda Chyngor y Gweithlu Addysg fel tiwtor, hyfforddwr neu ddarlithydd yn y Sector Addysg Bellach lle bo hynny'n berthnasol.

Rhaid i **aseswyr**:

- ar gyfer asesu unedau Theori Gwaith Ieuenctid ac Ymarfer seiliedig ar Waith, rhaid meddu ar gymhwyster proffesiynol cydnabyddedig ym maes Gwaith Ieuenctid (JNC) gyda thair blynedd o brofiad ymarfer o leiaf, gyda phrofiad gwaith maes yng nghyd-destun gwaith ieuenctid, gwaith cymunedol, addysg gymunedol neu'r sector cymunedol gwirfoddol, a phrofiad perthnasol ar draws y sector ieuenctid a chymunedol mewn swyddogaeth a gydnabuwyd gan JNC/ETS yn ystod y 3 blynedd diwethaf[4];
- ar gyfer asesu cymhwyster heb gynnwys asesu unedau *Theori Gwaith Ieuenctid ac Ymarfer seiliedig ar Waith*, rhaid 'meddu ar gymhwyster Lefel 3 mewn Gweithiwr Cymorth Ieuenctid (JNC) gyda thair blynedd o brofiad ymarfer o leiaf, gyda phrofiad gwaith maes yng nghyd-destun gwaith ieuenctid, gwaith cymunedol, addysg gymunedol neu'r sector cymunedol gwirfoddol a/neu brofiad perthnasol ehangach ar draws y sector ieuenctid a chymunedol mewn swyddogaeth a gydnabuwyd gan JNC/ETS yn ystod y 3 blynedd diwethaf;
- bod â dealltwriaeth gadarn o'r Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol ar gyfer Gwaith Ieuenctid;
- bod â dealltwriaeth gadarn o'r gofynion ar gyfer asesu o fewn Swyddfa Rheoleiddio Cymwysterau ac Arholiadau(Ofqual)/Cymwysterau Cymru;
- meddu ar gymhwyster cydnabyddedig ar gyfer aseswyr** ^^ (sef, D32/33, A1), neu weithio tuag at hynny;
- bod yn ymroddedig i hyfforddiant a datblygiad pellach, a gallu dangos tystiolaeth o hynny.

Rhaid i'r rheini sy'n **sicrhau ansawdd yn fewnol**:

- meddu ar gymhwyster JNC mewn Gwaith Ieuenctid Proffesiynol gyda thair blynedd o brofiad ymarfer, gyda phrofiad gwaith maes yng nghyd-destun gwaith ieuenctid, gwaith cymunedol, addysg gymunedol neu'r sector cymunedol gwirfoddol a/neu brofiad perthnasol ehangach ar draws y sector ieuenctid a chymunedol mewn swyddogaeth a gydnabuwyd gan JNC/ETS yn ystod y 3 blynedd diwethaf;
- profiad diweddar (o fewn y tair blynedd diwethaf) o sicrhau ansawdd mewnol, gorau oll os yw ym maes galwedigaethol sy'n berthnasol i waith ieuenctid;
- bod â dealltwriaeth gadarn o'r Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol ar gyfer Gwaith Ieuenctid;
- bod â dealltwriaeth gadarn o'r gofynion ar gyfer asesu yn Swyddfa Rheoleiddio Cymwysterau ac Arholiadau(Ofqual)/Cymwysterau Cymru;
- meddu ar gymhwyster Sicrhau Ansawdd Mewnol (sef, D.34, V1) neu fod yn gweithio tuag ato;
- bod yn ymroddedig i hyfforddiant a datblygiad pellach, a gallu dangos tystiolaeth o hynny.

Rhaid i'r rheini sy'n **sicrhau ansawdd yn allanol** fodloni'r canlynol:

[4] Gallai hyn gynnwys, er enghraifft, ymarfer gwaith ieuenctid, goruchwylio ymarferwyr neu ddarparu hyfforddiant.

- meddu ar gymhwyster gwaith ieuenctid proffesiynol JNC neu gymhwyster proffesiynol sy’n cyd-fynd (un sy’n gysylltiedig â phlant, pobl ifanc a theuluoedd, addysgu neu waith cymdeithasol).
- cael dealltwriaeth gadarn o’r Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol ar gyfer gwaith ieuenctid.
- cael profiad diweddar o sicrhau ansawdd allanol.
- meddu ar gymhwyster Sicrhau Ansawdd Allanol neu fod yn gweithio tuag ato.
- bod â dealltwriaeth gadarn o’r gofynion ar gyfer asesu yn Swyddfa Rheoleiddio Cymwysterau ac Arholiadau(Ofqual)/Cymwysterau Cymru.

Crynodeb o ofynion sylfaenol y cymhwyster:

<table>
<tr><th colspan="4">Gofynion Cymwysterau <u>Sylfaenol</u> ar gyfer Cymwysterau Ymarfer Gwaith Ieuenctid JNC</th></tr>
<tr><th>Unedau</th><th>Hyfforddwyr/ aseswyr</th><th>Sicrwydd Ansawdd Mewnol</th><th>Sicrhau Ansawdd Allanol</th></tr>
<tr><td>Theori Gwaith Ieuenctid</td><td>Gweithiwr Ieuenctid Proffesiynol JNC *</td><td rowspan="5">Gweithiwr Ieuenctid Proffesiynol JNC*</td><td rowspan="5">Gweithiwr Ieuenctid Proffesiynol JNC **</td></tr>
<tr><td>Ymarfer Seiliedig ar Waith</td><td>Gweithiwr Ieuenctid Proffesiynol JNC *</td></tr>
<tr><td>Unedau gorfodol L2</td><td>Gweithiwr Cymorth Ieuenctid Lefel 3 JNC</td></tr>
<tr><td>Unedau gorfodol L3</td><td>Gweithiwr Cymorth Ieuenctid Lefel 3 JNC</td></tr>
<tr><td>Unedau dewisol L2 a 3</td><td>Cymhwyster/arbenigedd perthnasol ***</td></tr>
<tr><td colspan="4">* Gweithiwr Ieuenctid Proffesiynol JNC – yn meddu ar ‘gymhwyster gweithiwr ieuenctid proffesiynol’ sef, rhywun gyda chymhwyster ar y rhestrau o gymwysterau cydnabyddedig a ddelir gan yr NYA, ETS Cymru, CLD Standards Council Scotland neu NSETS (Iwerddon/Gogledd Iwerddon). Er enghraifft, gallai hyn fod yn Radd Sylfaen/Diploma L5 (os ydych wedi cofrestru cyn 2010) neu L6 BA(Anrh) neu gymhwyster L7 PgDip/Meistr.

** Gweithiwr Ieuenctid Proffesiynol - yn meddu ar gymhwyster gwaith ieuenctid proffesiynol cydnabyddedig - neu gymhwyster tebyg mewn maes sy’n cyd-fynd (un sy’n gysylltiedig â phlant, pobl ifanc a theuluoedd, addysgu neu waith cymdeithasol).

*** Mae rhai unedau dewisol yn gysylltiedig â gwaith ieuenctid, felly mae angen gweithiwr ieuenctid cymwysedig a gall eraill fod yn unedau arbenigol (ee camddefnyddio sylweddau/iechyd rhywiol) lle byddai gan arbenigwr yn y maes penodol hwnnw well cymwysterau.</td></tr>
</table>

6. Adolygu a gwerthuso’r strategaeth

Bydd ETS Cymru ac ETS Lloegr a’r AO/B yn monitro effeithiolrwydd y Strategaeth Asesu’n rheolaidd. Bydd yn cael ei adolygu’n flynyddol a’i ddiwygio, lle bo angen.

Sefydlir mecanweithiau drwy gyfarfodydd blynyddol AO/Bs gydag ETS Cymru ac ETS Lloegr i alluogi AO/Bs i roi adborth a fydd yn helpu i adolygu a gwerthuso’r Strategaeth Asesu. Defnyddir yr adborth hefyd i adolygu arferion asesu a sicrhau ansawdd, nodi a lledaenu arferion da a llywio gwelliannau i’r strategaeth ac i ddiwygio’r Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol a chymwysterau yn y dyfodol.

7. Y Broses Bontio

Mae ETS Cymru ac ETS Lloegr yn cydnabod yr angen i AO/Bs a chanolfannau dyfarnu adolygu a chynllunio ar gyfer y newidiadau uchod wrth gyflwyno’r cymwysterau Ymarfer

Gwaith Ieuenctid. Disgwylir erbyn mis Medi 2017 y bydd yr holl hyfforddwyr ac aseswyr yn gweithio yn unol â'r safonau a amlinellir uchod.

Mae ETS Lloegr wedi cytuno i gydnabod cymwysterau a phrofiad nifer fach o staff y sector ieuenctid sydd wedi bod yn ymwneud â darparu hyfforddiant gwaith ieuenctid cyn sefydlu'r meini prawf uchod ar ôl cwblhau proses cydnabod unigol yn erbyn y Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol ar gyfer Gwaith Ieuenctid. Er nad yw'r unigolion hyn o bosibl yn bodloni meini prawf y JNC uchod, bydd eu gwasanaeth yn cael ei gydnabod fel nad ydyn nhw'n eu rhoi dan anfantais yn annheg. Bydd y gydnabyddiaeth hon yn 'bersonol i'r deiliad' ac ni fydd yn rhoi statws cymwysedig JNC.

Mae ETS Lloegr yn mynnu bod yr holl aseswyr, swyddogion sicrhau ansawdd allanol a swyddogion sicrhau ansawdd mewnol wedi ennill y cymwysterau perthnasol fel y nodir uchod o fewn 24 mis i gael eu cymeradwyo i gyflwyno'r cymwysterau.

Mae ETS Cymru ac ETS Lloegr yn mynnu bod AO/Bs yn darparu, ar gais, wybodaeth sy'n ymwneud â chymhwysedd y staff sy'n ymwneud â chyflwyno, asesu a sicrhau ansawdd y cymwysterau ymarfer gwaith ieuenctid yn fewnol ac yn allanol. Mae hyn yn cynnwys y canlynol:

- cymwysterau gwaith ieuenctid
- profiad gwaith ieuenctid
- profiad o fod yn asesydd, sicrhau ansawdd yn fewnol ac yn allanol
- cymwysterau asesydd, sicrhau ansawdd mewnol ac allanol
- cymwysterau hyfforddi
- profiad hyfforddi.

Rhaid i gopïau o dystysgrifau cymwysterau fod ar gael ar gais.

****** Bydd disgwyl i unigolion nad ydyn nhw'n meddu ar gymhwyster cydnabyddedig gael un o fewn 24 mis i'w cymeradwyo.

^^ I unigolion nad ydyn nhw'n meddu ar gymhwyster cydnabyddedig, rhaid i aelod cymwysedig o staff gydlofnodi eu penderfyniadau asesu/dilysu.